

Provinciale Staten van Flevoland

<i>Datum</i>	<i>Bijlagen</i>	<i>Uw kenmerk</i>	<i>Ons kenmerk</i>
13 oktober 2006			2006/AW/211

Onderwerp
Resultaten analyse begroting 2007

Geachte leden van de Provinciale Staten,

Binnenkort behandelt u de programmabegroting voor 2007. Met de vaststelling van de begroting zet u zowel de beleidsmatige als financiële kaders voor het komende jaar. Om u te ondersteunen bij de behandeling van de begroting, heeft de Randstedelijke Rekenkamer de begroting op een aantal onderdelen nader bekeken. Onderzocht is of het voorgenomen (financiële) beleid toereikend is verwoord, mede met het oog op de verantwoording hierover in de jaarstukken.

In het bijzonder heeft de Rekenkamer de aandacht gericht op:

1. het programmaonderdeel Jeugdzorg (pag. 56-61);
2. het programma Water (pag. 35-38);
3. de paragraaf Weerstandsvermogen (pag. 79-81);
4. de paragraaf Verbonden partijen (pag. 101-107).

Bij de beleidsprogramma's (1 en 2) is gekeken naar de wijze waarop de drie w-vragen *Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?* en *Wat mag het kosten?* zijn gestructureerd en de mate waarin zij met elkaar samenhangen. De paragrafen (3 en 4) zijn getoetst aan de hand van de eisen in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Voorafgaand aan het onderzoek heeft de Randstedelijke Rekenkamer overleg gevoerd met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Met dit overleg wil de Rekenkamer zoveel mogelijk voorkomen dat aan de onderzochte onderdelen van de begroting verschillende eisen worden gesteld. De invalshoek van het Ministerie en de Rekenkamer bij de formulering van de conclusies en aanbevelingen is echter wel verschillend. De huidige vorm van het financieel toezicht van het Ministerie op de provincies op grond van de Provinciewet gaat uit van provincies die zelf verantwoordelijk zijn voor een gezond financieel beleid. De minister van BZK als toezichthouder laat de provincies hun eigen verantwoordelijkheid, maar

ziet toe op risico's die tot financiële ontsporingen zouden kunnen leiden. De Rekenkamer heeft als missie om het doelmatig, doeltreffend en rechtmatig functioneren van het provinciaal bestuur te verbeteren. Daartoe doet de Rekenkamer onderzoek naar de beleidsbegroting en de paragrafen en verbindt hieraan conclusies en aanbevelingen om de kaderstellende en controlerende rol van Provinciale Staten te verbeteren.

De Rekenkamer heeft in het u onlangs toegezonden rapport "Begroting en jaarstukken als kaderstellend en controlerend instrument van Provinciale Staten" ook verschillende aanbevelingen gedaan voor de verbetering van de begroting. Dat onderzoek richtte zich in algemene zin op de verbetering van de opzet en formulering van de begroting in de komende jaren. Het rapport dat nu voor u ligt bevat een beoordeling van een beperkt aantal onderdelen van de begroting 2007 en is bedoeld voor de aanstaande behandeling van deze begroting in Provinciale Staten.

De bevindingen in het bijgevoegde rapport worden vooraf gegaan door een samenvatting van onze bevindingen, inclusief belangrijke punten voor PS en suggesties. De meeste bevindingen van de Rekenkamer zijn gebaseerd op informatie die in de begroting is opgenomen. Waar nodig heeft de ambtelijke organisatie toelichting gegeven op enkele aanvullende vragen.

Wij hopen dat dit rapport u zal ondersteunen bij de behandeling van de begroting in de Commissievergaderingen en de Provinciale Statenvergadering. Desgewenst zijn wij graag bereid onze bevindingen mondeling te komen toelichten in deze vergaderingen.

Hoogachtend,

Drs. A. Wiggers

Directielid Randstedelijke Rekenkamer

Prof. dr. L.D. Noordam

Bestuurder / directeur Randstedelijke Rekenkamer

Kaderstellen met de begroting

Een analyse van de programmabegroting 2007
van de provincie Flevoland

Samenvatting van de bevindingen, belangrijke punten voor PS en suggesties bij de begroting 2007 van Flevoland

Bevindingen Randstedelijke Rekenkamer		Waarom is dit belangrijk voor PS?	Suggestie
Conclusie 1: De beleidsinformatie over jeugdzorg voor kaderstelling en controle is van matige kwaliteit.			
Bevinding 1	In het programma wordt geen gestructureerd antwoord gegeven op de w-vragen <i>Wat willen we bereiken?</i> en <i>Wat gaan we daarvoor doen?</i> In bijlage 2 wordt hierop wel gestructureerd antwoord gegeven, maar worden andere prestaties vermeld.	Het ontbreken van een gestructureerd antwoord op de vraag wat de provincie wil bereiken en wat zij daarvoor gaat doen, bemoeilijkt de kaderstellende functie van Provinciale Staten.	Vraag GS in het programma de structuur uit bijlage 2 over te nemen en helder onderscheid te maken tussen: <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Wat willen we bereiken?</i>: beoogde maatschappelijke effecten, operationele doelen en effect-indicatoren; en ▪ <i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>: de te leveren prestaties en de prestatie-indicatoren.
Bevinding 2	De beantwoording van de w-vragen <i>Wat willen we bereiken?</i> <i>Wat gaan we daarvoor doen?</i> en <i>Wat mag het kosten?</i> sluit op elkaar aan.	De programmabegroting biedt Provinciale Staten een samenhangend kader; er is samenhang tussen wat de provincie wil bereiken en wat de provincie daarvoor gaat doen.	
Bevinding 3	Het operationele doel en de bijbehorende effect-indicator zijn voldoende specifiek, prikkelend en tijdgebonden; informatie over de nulsituatie ontbreekt. Op het terrein van jeugdzorg is slechts één indicator geformuleerd; deze indicator dekt niet het gehele maatschappelijk effect/doel.	Provinciale Staten kunnen achteraf redelijk controleren of het operationele doel wordt bereikt. De sturing en verantwoording beperken zich echter tot één doelstelling met één indicator.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Overweeg aanvullende effect-indicatoren op het terrein van jeugdzorg vast te stellen. ▪ Vraag GS bij de effect-indicatoren ook informatie over de nulsituatie op te nemen.
Conclusie 2: De beleidsinformatie in het programma Water voor kaderstelling en controle is van redelijke kwaliteit.			
Bevinding 4	De 3 w-vragen <i>Wat willen we bereiken?</i> , <i>Wat gaan we hiervoor doen?</i> en <i>Wat mag het kosten?</i> worden deels gestructureerd beantwoord. De opdeling naar programmaonderdelen wordt niet consequent gehanteerd.	Een onduidelijke indeling van de programmabegroting bemoeilijkt de kaderstellende functie van Provinciale Staten.	Vraag GS in de opzet van het programma gestructureerd antwoord te geven op de vragen <i>Wat de provincie wil bereiken?</i> , <i>Wat de provincie daarvoor gaat doen?</i> en <i>Wat dit gaat kosten?</i> . Hanteer hierbij een eenduidige en consistente opdeling naar de verschillende programmaonderdelen.
Bevinding 5	Hoewel de beantwoording van de w-vragen <i>Wat willen we bereiken?</i> en <i>Wat gaan we daarvoor doen?</i> voldoende op elkaar aan sluit, is het	Ondanks het feit dat het verband tussen doelstellingen en prestaties/activiteiten niet direct zichtbaar is, doordat verwijzingen in de lay-out	Zorg in de opzet van het programma voor een eenduidig verband tussen <i>Wat willen we bereiken?</i> en <i>Wat gaan we daarvoor doen?</i> . Maak gebruik van verwijzingen in de lay-out

Bevindingen Randstedelijke Rekenkamer		Waarom is dit belangrijk voor PS?	Suggestie
	verband niet eenduidig te herleiden. In bijlage 2 over Grondwaterbeheer is het verband wel goed te herleiden.	ontbreken, biedt het programma Water Provinciale Staten een inhoudelijk samenhangend kader.	om de samenhang inzichtelijk te maken of maak gebruik van een overzicht, zoals in bijlage 2 over Grondwaterbeheer.
Bevinding 6	De doelstellingen van de provincie in het programma Water zijn voldoende specifiek geformuleerd. De bijbehorende indicatoren zijn in een aantal gevallen onvoldoende prikkelend, meetbaar en tijdgebonden. Veelal ontbreekt een nulsituatie en is het onduidelijk volgens welk tijdpad de doelstellingen gerealiseerd dienen te worden.	Provinciale Staten kunnen achteraf in beperkte mate controleren of het beoogde doel is gerealiseerd.	Vraag GS per beoogd doel indicator(en) met een nulsituatie en een streefwaarde te formuleren, die aan het eind van het begrotingsjaar gerealiseerd moet(en) zijn. Geef bij effecten, die pas na het begrotingsjaar gerealiseerd worden, aan welke tussentijdse doelen/prestaties gerealiseerd moeten zijn aan het eind van het begrotingsjaar.
Conclusie 3: De paragraaf Weerstandsvermogen is verbeterd en grotendeels inzichtelijk.			
Bevinding 7	De weergave van de essentiële risico's is verbeterd en toereikend.	De weergave van de risico's bevat de essentiële kerngegevens. Hierdoor wordt een duidelijk beeld gegeven van de risico's die de provincie loopt.	
Bevinding 8	De weergave van de middelen, waaruit de weerstandscapaciteit bestaat, is helder.	Een duidelijk weergave van de weerstandscapaciteit ondersteunt de kaderstellende functie van PS.	
Bevinding 9	Het beleid omtrent de aanwending van de weerstandscapaciteit wordt onvoldoende toegelicht.	PS weten niet welke posten achtereenvolgens aangesproken zullen worden wanneer risico's zich voordoen. Hierdoor is niet duidelijk wanneer het financieren van risico's beleidswijzigingen zal vergen.	Vraag GS om toelichting op de gang van zaken bij een eventuele aanwending van de weerstandscapaciteit.

Conclusie 4: De paragraaf Verbonden partijen bevat geen duidelijke relatie tussen verbonden partijen en de programmadoelstellingen.

Bevinding 10	In de paragraaf Verbonden partijen wordt geen visie gegeven in relatie tot de realisatie van de doelstellingen in de programma's van de begroting.	De paragraaf Verbonden partijen geeft PS onvoldoende informatie om kaders te kunnen stellen met betrekking tot de verbonden partijen. De kaders met betrekking tot verbonden partijen zijn van belang aangezien deze partijen kunnen bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen uit de programmabegroting.	Vraag GS per verbonden partij een visie in relatie tot de realisatie van de doelstellingen in de programma's op te nemen in de begroting.
Bevinding 11	De beleidsvoornemens voor 2007 omtrent verbonden partijen zijn zeer algemeen geformuleerd.		Vraag GS de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen op te nemen en te specificeren naar het betreffende begrotingsjaar.
Bevinding 12	De paragraaf Verbonden partijen in de begroting van 2007 voldoet beter aan de eisen zoals gesteld in de Financiële verordening van PS, dan de paragraaf in de begroting van 2006.		Vraag GS om per verbonden partij alle gegevens op te nemen, zoals vereist in de Financiële Verordening. Indien bepaalde informatie niet gewenst is, pas dan de Financiële Verordening aan.

BEVINDINGEN ANALYSE BEGROTING 2007

We bespreken de resultaten van onze analyse van de begroting 2007. Bij onze bevindingen geven we aan waarom wij van mening zijn dat dit belangrijke punten voor PS zijn. Vervolgens doen wij u suggesties voor de behandeling van deze punten.

1. De beleidsinformatie over jeugdzorg voor kaderstelling en controle is van matige kwaliteit.

A. Inleiding

Op 1 januari 2005 is de Wet op de Jeugdzorg in werking getreden met verstrekkende gevolgen voor de provincies. Een belangrijk nieuw element in deze wet is dat een jeugdige voortaan recht op jeugdzorg heeft als het bureau jeugdzorg daarvoor een indicatie heeft gesteld. Het recht op jeugdzorg is onbegrensd, terwijl de daarvoor beschikbare middelen wel begrensd zijn. Dit legt een zware verantwoordelijkheid bij de provincie en het is dan ook belangrijk dat Provinciale Staten hun kaderstellende en controlerende rol op het gebied van jeugdzorg goed kunnen vervullen. Hiervoor is een samenhangend beleidskader van goede kwaliteit van belang.

Hoe toetst de Rekenkamer de beleidsinformatie op het gebied van jeugdzorg?

Voor de kaderstellende rol van Provinciale Staten op het gebied van jeugdzorg dient de programmabegroting expliciet in te gaan op de beoogde maatschappelijke effecten en de wijze waarop er naar gestreefd zal worden die effecten te verwezenlijken. Dit wordt getoetst aan de hand van de drie w-vragen: *Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?* en *Wat gaat het kosten?* Samenhang in de programmabegroting is belangrijk voor Provinciale Staten om inzicht te krijgen in de beleidsvoornemens op het gebied van jeugdzorg. Dit sluit aan op het VBTB¹ gedachtegoed, waarbij de koppeling tussen beleid, prestaties en geld centraal staat.

Voor de controlerende rol van Provinciale Staten is de kwaliteit van de beleidsinformatie belangrijk. Beleidsinformatie van goede kwaliteit maakt het voor Provinciale Staten mogelijk om: (1) gedurende het jaar inzicht te krijgen in de voortgang van het beleid en, zonodig, bij te sturen; en (2) na afloop van het jaar te controleren of de beoogde doelstellingen zijn bereikt door de beoogde prestaties te leveren binnen het geraamde budget.

De Rekenkamer heeft de beleidsinformatie op het gebied van jeugdzorg (pag. 56-61) op de volgende punten getoetst:

1. De drie w-vragen worden gestructureerd beantwoord;
2. De beantwoording van de drie w-vragen is samenhangend;
3. De beantwoording van de eerste w-vraag *Wat willen we bereiken?* is toereikend, waarbij getoetst is aan de volgende criteria die zijn gesteld vanuit VBTB en SMART:
  - Specifiek: Is de te leveren prestatie voldoende specifiek en niet voor meerdere uitleg vatbaar?
  - Prikkelend: Is een streefwaarde opgenomen?

---

¹ Van Beleidsbegroting tot Beleidsverantwoording

- Meetbaar/toetsbaar: Is een indicator opgenomen? Is informatie over de nulsituatie opgenomen?
- Tijdgebonden: Is aangegeven wanneer c.q. binnen welke periode het effect/probleem moet zijn bereikt/opgelost? Is een tijdpad met tussentijds te realiseren streefwaarden opgenomen?

B. Bevindingen van de Rekenkamer

Bevinding 1: In het programma wordt geen gestructureerd antwoord gegeven op de w-vragen *Wat willen we bereiken?* en *Wat gaan we daarvoor doen?* In bijlage 2 wordt hierop wel gestructureerd antwoord gegeven, maar worden andere prestaties vermeld.

Toelichting

In het programma is de informatie over hetgeen de provincie wil bereiken op het terrein van jeugdzorg versnipperd over de paragrafen “Wat willen we bereiken?” en “Wat gaan we daarvoor doen?”. Een deel van de informatie die is opgenomen in de paragraaf “Wat gaan we daarvoor doen?” hoort thuis in de paragraaf “Wat willen we bereiken?”. In bijlage 2 (pag. 132) wordt wel gestructureerd antwoord gegeven op deze w-vragen. In de programmatekst wordt niet naar bijlage 2 verwezen en de status van deze bijlage is onduidelijk.

In tabel 1.1 staan de verschillende vindplaatsen van de beoogde maatschappelijke effecten/doelstellingen weergegeven.

Tabel 1.1 Vindplaats beoogde maatschappelijke effecten/doelstellingen

Vindplaats	Beoogde maatschappelijke effecten/doelstellingen
Paragraaf “Wat willen we bereiken?”, pag. 57	<i>Jeugdzorg levert een bijdrage aan de ontplooiingsmogelijkheden van jeugdigen met zware opgroei- en opvoedproblemen. Flevolandse jongeren hebben recht op jeugdzorg die ze nodig hebben. Hiervoor moet een toereikend en toegankelijk aanbod van jeugdzorg aanwezig zijn.</i>
Paragraaf “Wat gaan we daarvoor doen?”, pag. 61	Doelstelling: <i>Zorgen voor een toereikend en toegankelijk aanbod van jeugdzorg.</i> Indicator: <i>Het aantal jongeren dat, na indicatie, langer dan 13 weken op de wachtlijst staat voor zorgaanbod.</i> Norm: <i>Eind 2007 krijgen alle Flevolandse jongeren met indicatie binnen 13 weken na indicatie zorg aangeboden.</i>
Bijlage 2, pag. 132	Maatschappelijk effect: <i>Ontplooiingsmogelijkheden voor jeugdigen met zware opgroei- en opvoedproblemen met als doel zo volledig mogelijke maatschappelijke participatie.</i> Operationeel doel: <i>Zorgen voor een toereikend en toegankelijk aanbod van jeugdzorg.</i> Indicator: <i>Het aantal jongeren dat, na indicatie, langer dan 13 weken op de wachtlijst staat voor zorgaanbod.</i> Norm: <i>Eind 2007 krijgen alle Flevolandse jongeren met indicatie binnen 13 weken na indicatie zorg aangeboden.</i>

Daarnaast geeft de programmabegroting geen eenduidig antwoord op de vraag *Wat gaan we daarvoor doen?* Op deze vraag is zowel in de paragraaf “Wat gaan we daarvoor doen?” als in bijlage 2 een antwoord te vinden. Het is echter onduidelijk hoe de prestaties, die op deze beide plaatsen staan beschreven, zich tot elkaar verhouden. Zie tabel 1.2 voor de verschillende vindplaatsen van de te leveren prestaties.

Tabel 1.2 Vindplaats van de te leveren prestaties

Vindplaats	Te leveren prestaties
Paragraaf "Wat gaan we daarvoor doen?", pag. 59	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Versterken en waarborgen van adequate "Toegang tot de Jeugdzorg": het Bureau Jeugdzorg Flevoland;</i> ▪ <i>Versterken van de aansluiting tussen jeugdzorg, lokaal jeugdbeleid en het onderwijs;</i> ▪ <i>Wegwerken van de wachtlijsten in de jeugdzorg;</i> ▪ <i>Versterken van het hulpaanbod;</i> ▪ <i>Het doelmatig en efficiënt inrichten van de jeugdzorg.</i>
Bijlage 2, pag. 132	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Realiseren van meer inzicht in de output van jeugdzorg</i> ▪ <i>Afspraken met zorgaanbieders die leiden tot uitbreiding van het aantal jeugdzorgplaatsen in Flevoland</i> ▪ <i>Het waarborgen van de kwaliteit van het zorgaanbod in Flevoland.</i>

Bevinding 2: De beantwoording van de w-vragen *Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?* en *Wat mag het kosten?* sluit op elkaar aan.

Toelichting

In de programmabegroting bestaat samenhang tussen hetgeen de provincie wil bereiken op het terrein van jeugdzorg en hetgeen de provincie daarvoor gaat doen.

Hierbij merkt de Rekenkamer op dat in de paragraaf "Wat gaan we daarvoor doen?" onder het kopje "Integraal jeugdbeleid" de op het terrein van integraal jeugdbeleid te leveren prestaties worden beschreven. Het is echter onduidelijk hoe deze zich verhouden tot de te leveren prestaties op het terrein van jeugdzorg. In de rest van het programma wordt niet ingegaan op integraal jeugdbeleid.

Tenslotte valt op dat de paragraaf "Wat mag het kosten?" de totale lasten en baten van het programma "Zorg, onderwijs en welzijn" beschrijft, waardoor uit de programmabegroting niet is af te leiden welk budget in 2007 beschikbaar is voor het leveren van de beoogde prestaties op het terrein van jeugdzorg. Ook is niet duidelijk wat de eigen bijdrage van de provincie is bovenop de rijksbijdrage.

Bevinding 3: Het operationele doel en de bijbehorende effect-indicator zijn voldoende specifiek, prikkelend en tijdgebonden; informatie over de nulsituatie ontbreekt. Op het terrein van jeugdzorg is slechts één indicator geformuleerd; deze indicator dekt niet het gehele maatschappelijk effect/doel.

Toelichting

Het operationele doel en de effect-indicator, die zijn geformuleerd ter beantwoording van de vraag *Wat willen we bereiken?* (zie bijlage 2), zijn van voldoende kwaliteit; de enige tekortkoming is het ontbreken van een nulsituatie, waardoor onduidelijk is hoe ambitieus de doelstelling is die in 2006 dient te worden gerealiseerd.

Maatschappelijk effect	Operationeel doel	Effect-indicator	Commentaar Rekenkamer
<i>Ontplooiingsmogelijkheden voor jeugdigen met zware opgroei- en opvoedproblemen met als doel zo volledig mogelijke maatschappelijke participatie.</i>	<i>Zorgen voor een toereikend en toegankelijk aanbod van jeugdzorg.</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Indicator: <i>Het aantal jongeren dat, na indicatie, langer dan 13 weken op de wachtlijst staat voor zorgaanbod.</i> ▪ Norm: <i>Eind 2007 krijgen alle Flevolandse jongeren met indicatie binnen 13 weken na indicatie zorg aangeboden.</i> 	Het doel is voldoende specifiek, er is een streefwaarde opgenomen en het is duidelijk wat de beoogde eindsituatie is. Informatie over de nulsituatie ontbreekt.

In de programmabegroting van de provincie Flevoland is slechts één effect-indicator geformuleerd om te meten of het beoogde maatschappelijke effect wordt bereikt. De indicator biedt echter geen volledig beeld van hetgeen de provincie op het terrein van jeugdzorg wil bereiken.

C. Waarom is dit belangrijk voor PS?

1. Het ontbreken van een gestructureerd antwoord op de vraag naar wat de provincie wil bereiken en wat zij daarvoor gaat doen, bemoeilijkt de kaderstellende functie van Provinciale Staten.
2. De programmabegroting biedt Provinciale Staten een samenhangend kader; er is samenhang tussen wat de provincie wil bereiken en wat de provincie daarvoor gaat doen.
3. Provinciale Staten kunnen achteraf redelijk controleren of het operationele doel wordt bereikt. De sturing en verantwoording beperken zich echter tot één doelstelling met één indicator.

D. Suggesties van de Rekenkamer aan PS

- Vraag GS in het programma de structuur uit bijlage 2 over te nemen en helder onderscheid te maken tussen: *Wat willen we bereiken* (beoogde maatschappelijke effecten, operationele doelen en effect-indicatoren) en *Wat gaan we daarvoor doen?* (de te leveren prestaties en de prestatie-indicatoren).
- Overweeg aanvullende effect-indicatoren op het terrein van jeugdzorg vast te stellen.
- Vraag GS bij de effect-indicatoren ook informatie over de nulsituatie op te nemen.

2. De beleidsinformatie in het programma Water voor kaderstelling en controle is van redelijke kwaliteit.

A. Inleiding

De laatste jaren zijn veel nieuwe beleidsontwikkelingen gaande omtrent het thema Water. Voorbeelden hiervan zijn de Europese Kaderrichtlijn Water en het Nationaal Bestuursakkoord Water. De provincie heeft de taak de Europese en nationale plannen en regelgeving te implementeren en uit te voeren. Hiervoor is een samenhangend beleidskader van goede kwaliteit van belang.

Hoe toetst de Rekenkamer het programma Water?

Voor de toetsing van het programma Water (pag. 35-38) is hetzelfde methode gehanteerd als in het voorgaande hoofdstuk over jeugdzorg (zie pagina 5 van dit rapport).

B. Bevindingen van de Rekenkamer

Bevinding 4: De 3 w-vragen *Wat willen we bereiken?*, *Wat gaan we hiervoor doen?* en *Wat mag het kosten?* worden deels gestructureerd beantwoord. De opdeling naar programmaonderdelen wordt niet consequent gehanteerd.

Toelichting

Het programma Water bestaat uit drie programmaonderdelen: Algemeen waterbeleid, Bescherming tegen overstromingen en Grondwaterbeheer. De w-vragen *Wat willen we bereiken?* en *Wat gaan we daarvoor doen?* zijn zowel beantwoord voor het programma Water als geheel als voor programmaonderdeel Grondwaterbeheer. Voor de twee andere programmaonderdelen: Algemeen waterbeleid en Bescherming tegen overstromingen is niet afzonderlijk aangegeven wat de provincie wil bereiken en wat zij hiervoor gaat doen. Onduidelijk is of deze informatie in de programmabegroting ontbreekt of dat bewust voor deze indeling is gekozen. In de paragraaf *Wat mag het kosten?* zijn de baten en lasten van de drie programmaonderdelen inzichtelijk weergegeven.

Bevinding 5: Hoewel de beantwoording van de w-vragen *Wat willen we bereiken?* en *Wat gaan we daarvoor doen?* voldoende op elkaar aan sluit, is het verband niet eenduidig te herleiden. In bijlage 2 over Grondwaterbeheer is het verband wel goed te herleiden.

Toelichting

De relatie tussen de beoogde doelstellingen (*Wat willen we bereiken?*) en wat zal worden gedaan om deze doelstellingen te bereiken (*Wat gaan we daarvoor doen?*) is inhoudelijk voldoende aanwezig. Doordat verwijzingen in de lay-out ontbreken, is het niet eenvoudig inzicht te krijgen in de samenhang tussen de vragen *Wat willen we bereiken?* en *Wat gaan we daarvoor doen?*. Voor het programmaonderdeel Grondwaterbeheer is dit verband middels bijlage 2 (pag. 129) wel goed te herleiden. In het programma wordt niet naar deze bijlage verwezen. Tevens sluit de beantwoording van de eerste 2 w-vragen niet goed aan op de 3^e de w-vraag *Wat mag het kosten?* De eerste 2 w-vragen zijn namelijk niet consequent opgesplitst naar de programmaonderdelen, terwijl dit bij de 3^e w-vraag wel is gedaan (zie onderstaande tabel).

Programmaonderdeel	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Wat mag het kosten?
Algemeen waterbeleid	Niet afzonderlijk beantwoord	Niet afzonderlijk beantwoord	Wel beantwoord
Beschermen tegen overstromingen	Niet afzonderlijk beantwoord	Niet afzonderlijk beantwoord	Wel beantwoord
Grondwaterbeheer	Wel beantwoord	Wel beantwoord	Wel beantwoord

Bevinding 6: De doelstellingen van de provincie in het programma Water zijn voldoende specifiek geformuleerd. De bijbehorende indicatoren zijn in een aantal gevallen onvoldoende prikkelend, meetbaar en tijdgebonden. Veelal ontbreekt een nulsituatie en is het onduidelijk volgens welk tijdpad de doelstellingen gerealiseerd dienen te worden.

Toelichting

De beschrijving van de doelstellingen van de provincie in het programma Water is voldoende specifiek. Hierbij constateert de Rekenkamer dat een aantal van de gestelde doelen in de programmabegroting bereikt dienen te worden in de "verre" toekomst (2009/2015). Met name bij Grondwaterbeheer is duidelijk aangegeven wat de provincie in 2007 wil bereiken, in de vorm van een tussentijds doel of prestatie.

De indicatoren bevatten in de meeste gevallen een streefwaarde. Veelal ontbreekt bij de indicatoren informatie over de nulsituatie en is onduidelijk volgens welk tijdpad (met tussentijdse streefwaarden) de eindsituatie moet worden bereikt. Hieronder staan twee voorbeelden van doelstellingen met bijbehorende indicatoren die onvoldoende prikkelend, meetbaar en tijdgebonden zijn.

Voorbeelden:

Programma Water (als geheel)

Operationeel doel	Indicator	Commentaar Rekenkamer
<i>Het watersysteem voldoet in 2015 aan de normen voor wateroverlast bij extreme neerslag.</i>	<i>In 2015 zijn voor de opvang van 8,3 mln. m³ water bergingslocaties aangewezen.</i>	Informatie over de nulsituatie en de tussentijdse streefwaarden in 2007 ontbreekt.

Programmaonderdeel Grondwaterbeheer

Operationeel doel	Indicator	Commentaar Rekenkamer
<i>De onttrekking van grondwater beperken en het beschikbare grondwater inzetten voor een zo hoogwaardig mogelijk doel (drinkwater).</i>	<i>Aantal m³ onttrokken grondwater, uitgesplitst naar gebruiksdoel.</i>	Informatie over de nulsituatie, de streefwaarde en een einddatum met tijdpad ontbreekt.

C. Waarom is dit belangrijk voor PS?

4. Een onduidelijke indeling van de programmabegroting bemoeilijkt de kaderstellende functie van Provinciale Staten.
5. Ondanks het feit dat het verband tussen doelstellingen en prestaties/activiteiten niet direct zichtbaar is, doordat verwijzingen in de lay-out ontbreken, biedt het programma Water Provinciale Staten een inhoudelijk samenhangend kader.
6. Provinciale Staten kunnen achteraf in beperkte mate controleren of het beoogde doel is gerealiseerd.

D. Suggesties van de Rekenkamer aan PS

- Vraag GS in de opzet van het programma gestructureerd antwoord te geven op de vragen *Wat de provincie wil bereiken?*, *Wat de provincie daarvoor gaat doen?* en *Wat dit gaat kosten?*. Hanteer hierbij een eenduidige en consistente opdeling naar de verschillende programmaonderdelen.
- Zorg in de opzet van het programma voor een eenduidig verband tussen *Wat willen we bereiken?* en *Wat gaan we daarvoor doen?*. Maak gebruik van verwijzingen in de lay-out om de samenhang inzichtelijk te maken of maak gebruik van een overzicht, zoals in bijlage 2 over Grondwaterbeheer.
- Vraag GS per beoogd doel indicator(en) met een nulsituatie en een streefwaarde te formuleren, die aan het eind van het begrotingsjaar gerealiseerd moet(en) zijn. Geef bij effecten, die pas na het begrotingsjaar gerealiseerd worden, aan welke tussentijdse doelen/prestaties gerealiseerd moeten zijn aan het eind van het begrotingsjaar.

3. De paragraaf Weerstandsvermogen is verbeterd en grotendeels inzichtelijk.

A. Inleiding

In de paragraaf Weerstandsvermogen (pag. 79-81) wordt weergegeven welke (financiële) risico's de provincie het komende jaar loopt, en hoe deze gedekt worden. Volgens het BBV (artikel 11) bestaat het weerstandsvermogen uit *“de relatie tussen de weerstandscapaciteit (zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken) en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.”*

Hoe toetst de Rekenkamer de paragraaf Weerstandsvermogen?

Het BBV stelt drie eisen aan deze paragraaf. In onderstaand schema zijn deze weergegeven, met daarnaast de interpretatie van de Rekenkamer van deze eisen:

De paragraaf Weerstandsvermogen bevat ten minste:	
Eisen BBV	Interpretatie Rekenkamer
▪ een inventarisatie van de risico's	Een overzicht van alle essentiële risico's, waarbij per risico wordt weergegeven hoe groot de kans is dat dit risico zich voordoet, inclusief een schatting van de financiële omvang
▪ een inventarisatie van de weerstandscapaciteit	Een overzicht van de middelen waaruit de weerstandscapaciteit is opgebouwd
▪ het beleid omtrent de aanwending van de weerstandscapaciteit	Een toelichting op de weerstandscapaciteit, de mogelijke aanwending daarvan en het risicomanagement; is duidelijk in hoeverre het opvangen van risico's beleidswijzigingen ² tot gevolg mag/zal hebben?

In de Financiële verordening is, naast eisen vergelijkbaar met de BBV-eisen, opgenomen dat bij de inventarisatie van de risico's *“speciale aandacht wordt gegeven aan: tegenvallende renteontwikkelingen op de kapitaalmarkt, dreigend faillissement van derden bij wie borgstellingen, garanties, leningen of vorderingen uitstaan.”*³

In de volgende sectie worden de drie BBV-eisen - zoals door de Rekenkamer geïnterpreteerd - getoetst.

---

² Wanneer bijvoorbeeld de onbenutte belastingcapaciteit wordt ingezet om een risico te financieren, betekent dit een verhoging van de Motorrijtuigenbelasting. Wanneer de algemene reserve wordt aangewend, beperkt dit de toekomstige beleidsruimte. Wanneer een bestemmingsreserve wordt aangewend, vervalt daarbij het beleidsdoel waarvoor de reserve gevormd is. Dit vergt een beleids- en begrotingswijziging.

³ Art. 16 lid 1 Financiële verordening.

B. Bevindingen van de Rekenkamer

Bevinding 7: De weergave van de essentiële risico's is verbeterd en toereikend.

Toelichting

In de paragraaf Weerstandvermogen worden vijf risico's "*van materiële omvang vermeld, waarvoor geen verzekeringen zijn afgesloten en waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd.*" (pag. 81)

Per risico is een inschatting gegeven van de kans en het (financiële) gevolg. Dit vinden wij een belangrijke verbetering ten opzichte van de Programmabegroting 2006.

In overeenstemming met de Financiële Verordening worden renteontwikkelingen en door de provincie gegarandeerde geldleningen genoemd: een afwijkende ontwikkeling van de rentestand wordt gezien als een algemeen begrotingsrisico. Ten aanzien van de gegarandeerde geldleningen (totaal ruim € 8 mln.) wordt gesteld dat er geen reden is deze als risicovol te beoordelen.

Overigens worden dergelijke gegarandeerde geldleningen door andere provincies (bijvoorbeeld Zuid-Holland, zie begroting 2007) wel als risico aangemerkt en opgenomen in de weergave van essentiële risico's.

Geconcludeerd wordt dat de maximale omvang van de vermelde risico's € 22,5 mln. incidenteel en € 1 mln. structureel is. Er wordt niet vermeld wat de provincie verwacht in 2007 uit te moeten geven aan risico's. Voor Flevoland is een schatting van het verwachte bedrag echter minder relevant, omdat uit een toelichting door de ambtelijke organisatie blijkt dat het grootste risico (nr. 5, vertrek autoleasebedrijven, € 20 mln.) voor circa 90% betrekking heeft op het mogelijke vertrek van slechts één bedrijf. Omdat één risico voor zo'n groot deel de financiële omvang van het totale risico bepaalt, is de weergave van het maximale bedrag aan risico's in dit geval toereikend.

Bevinding 8: De weergave van de middelen, waaruit de weerstandscapaciteit bestaat, is helder.

Toelichting

In de paragraaf Weerstandvermogen is overzichtelijk weergegeven uit welke middelen de weerstandscapaciteit is opgebouwd. De toerekening van de bestemmingsreserves wordt expliciet toegelicht: bestemmingsreserves kunnen "*voorzover er geen sprake is van afdwingbare verplichtingen*", toegerekend worden aan de weerstandscapaciteit. Uit een toelichting van de ambtelijke organisatie blijkt dat het Investeringsprogramma Flevoland-Almere de enige juridisch afdwingbare reserve is. In de paragraaf wordt dan ook vermeld dat deze post (groot circa € 15 mln.) niet tot de weerstandscapaciteit is gerekend. De Rekenkamer constateert dat de transparantie rond dit punt aanmerkelijk verbeterd is ten opzichte van de Jaarstukken 2005.

Bevinding 9: Het beleid omtrent de aanwending van de weerstandscapaciteit wordt onvoldoende toegelicht.

Toelichting

De paragraaf Weerstandvermogen bevat een subparagraaf "Beleid omtrent weerstandscapaciteit en risico's". Hierin wordt echter niet ingegaan op het beleid omtrent aanwending van de weerstandscapaciteit, maar op het risicomanagement. Ook in de rest van de paragraaf wordt de mogelijke aanwending van de weerstandscapaciteit nauwelijks besproken. Er wordt niet vermeld in welke volgorde de verschillende componenten zullen worden

aangewend. Wel is duidelijk aangegeven, dat de eventuele aanwending van de bestemmingsreserves voor risico's betekent dat het doel waarvoor ze oorspronkelijk zijn gevormd, niet meer gerealiseerd kan worden.

Ten aanzien van het weerstandsvermogen wordt geconstateerd dat *“de geschatte totale omvang van de vermelde risico's zodanig is, dat de aanwezige weerstandscapaciteit hiervoor toereikend wordt geacht”* (zie tabel 3.1). Met deze conclusie voldoet de provincie aan het doel van de paragraaf Weerstandsvermogen.

C. Waarom is het belangrijk voor PS?

7. De weergave van de risico's bevat de essentiële kerngegevens. Hierdoor wordt een duidelijk beeld gegeven van de risico's die de provincie loopt.
8. Een duidelijk weergave van de weerstandscapaciteit ondersteunt de kaderstellende functie van PS.
9. PS weten niet welke posten achtereenvolgens aangesproken zullen worden wanneer risico's zich voordoen. Hierdoor is niet duidelijk wanneer het financieren van risico's beleidswijzigingen zal vergen.

D. Suggesties van de Rekenkamer aan PS

Vraag GS om toelichting op de gang van zaken bij een eventuele aanwending van de weerstandscapaciteit.

4. De paragraaf Verbonden partijen bevat geen duidelijke relatie tussen verbonden partijen en de programmadoelstellingen.

A. Inleiding

Verbonden partijen verdienen de aandacht van PS. Het gaat immers om partijen waarin de provincie een bestuurlijk én een financieel belang heeft (art. 1 sub b BBV) zodat de verbonden partijen kunnen bijdragen aan het realiseren van de doelen van de provincie. Tevens verdienen de verbonden partijen de aandacht van PS omdat een verbonden partij financiële en bestuurlijk-organisatorische risico's voor de provincie met zich mee kan brengen.⁴ Om inzicht te krijgen in de verbonden partijen is in het BBV opgenomen dat de begroting en de jaarstukken een aparte paragraaf Verbonden partijen dienen te bevatten.

Hoe toetst de Rekenkamer de paragraaf Verbonden partijen?

De Rekenkamer heeft de paragraaf Verbonden partijen (pag. 101-107) getoetst aan de volgende eisen:

1. De paragraaf bevat tenminste de visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen opgenomen in de begroting (art. 15 sub a BBV). De Rekenkamer is er bij de interpretatie van deze bepaling van uitgegaan dat *per verbonden partij* een verwijzing moet zijn opgenomen naar één of meerdere doelstellingen uit de programma's van de begroting. Hierbij moet zijn aangegeven hoe de verbonden partij bijdraagt aan de realisatie van die doelstelling;
2. De paragraaf bevat tenminste de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen (art. 15 sub b BBV). Bij de interpretatie van deze bepaling is de Rekenkamer ervan uit gegaan dat de beleidsvoornemens *per verbonden partij of per groep verbonden partijen* vermeld zijn;
3. De eisen gesteld in de Financiële verordening provincie Flevoland 2003 omtrent de paragraaf Verbonden partijen, namelijk⁵:

In de begroting en jaarstukken wordt in de paragraaf verbonden partijen in elk geval ingegaan op het openbaar belang, de wijze/mate van deelneming, de overige deelnemers/aandeelhouders, het eigen en vreemd vermogen, het financiële resultaat en de vestigingsplaats van de verbonden partij.

Indien een actuele nota verbonden partijen bestaat, kan in de paragraaf in de begroting worden volstaan met een korte berichtgeving van de stand van zaken.⁶ De provincie Flevoland beschikt niet over een dergelijke nota.

B. Bevindingen van de Rekenkamer

Bevinding 10: In de paragraaf Verbonden partijen wordt geen visie gegeven in relatie tot de realisatie van de doelstellingen in de programma's van de begroting.

Toelichting

In de paragraaf wordt onderscheid gemaakt tussen deelnemingen en samenwerkingsverbanden. Bij beide wordt ingegaan op de *Gewenste effecten*. Daarnaast komt per verbonden partij het *Openbaar belang* aan de orde. Onder *Openbaar belang* worden over het algemeen de doelstellingen van de betreffende verbonden partij

⁴ *Verbonden Partijen*, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het Interprovinciaal Overleg, juli 2005, p. 5 en p. 6.

⁵ artikel 20 Financiële verordening provincie Flevoland 2003.

⁶ Nota van toelichting BBV, p. 65.

geformuleerd. Bij zowel de *Gewenste effecten* als het *Openbaar belang* wordt niet duidelijk welke programmadoelstelling gediend wordt met de betreffende verbonden partij. Er is derhalve geen sprake van een visie in relatie tot de realisatie van de programmadoelstellingen.

Enkele voorbeelden hiervan zijn:

Nazorgfonds gesloten stortplaatsen provincie Flevoland, Lelystad

Openbaar belang: De wetgever heeft in het kader van de nazorgverplichting in de Wet Milieubeheer voor de na 1 september 1996 gesloten stortplaatsen aan het nazorgfonds rechtspersoonlijkheid toegekend. Het nazorgfonds is verantwoordelijk voor het beheer van de gelden die ten behoeven van de nazorg door de stortplaatsexploitanten worden opgebracht en de eeuwigdurende nazorg van de gesloten stortplaatsen. (pag. 104)

Gewenste effecten met betrekking tot de deelnemingen:

Nutsbedrijven (Essent, NUON, Friese Pad en Afvalzorg): tarieven voor de burgers, kwaliteit van de dienstverlening. Provincie Flevoland beoogt met haar deelnemingen in Nuon en Essent de energietarieven voor de burgers, alsmede de kwaliteit van de dienstverlening te bewaken. (pag. 101)

Commentaar Rekenkamer:

In deze voorbeelden wordt niet naar een programmadoelstelling verwezen. Tevens is niet aangegeven hoe de verbonden partij bijdraagt aan de realisatie van een programmadoelstelling.

Daarbij merkt de Rekenkamer op dat onder *Gewenste effecten* vaak niet duidelijk is wat het gewenste effect is. Zo is in het bovenstaande voorbeeld niet duidelijk welke tarieven voor de burgers gewenst zijn.

Bevinding 11: De beleidsvoornemens voor 2007 omtrent verbonden partijen zijn zeer algemeen geformuleerd.

Toelichting

In de paragraaf Verbonden partijen is aangegeven, dat het beleid ten aanzien van verbonden partijen erop is gericht het belang permanent of voor de duur van de organisatie aan te houden. Uit de paragraaf blijkt echter niet duidelijk wat de beleidsvoornemens voor 2007 per verbonden partij of per groep verbonden partijen zijn, omdat ze zeer algemeen geformuleerd zijn.

Enkele voorbeelden hiervan zijn terug te vinden onder *Openbaar belang* en *Gewenste effecten* :

Gewenste effecten met betrekking tot de samenwerkingsverbanden:

Stichting ICTU: mate van kennisuitwisseling, afname van diensten (gezamenlijke projecten). (pag. 101)

NV Afvalverwerkingsbedrijf Het Friese Pad

Openbaar belang: Het zekerstellen van toekomstige stortcapaciteit en het beheersbaar houden van de bijbehorende toekomstige milieuconsequenties tegen maatschappelijk acceptabele kosten. (pag. 103)

Bevinding 12: De paragraaf Verbonden partijen in de begroting van 2007 voldoet beter aan de eisen zoals gesteld in de Financiële verordening van PS, dan de paragraaf in de begroting van 2006.

Toelichting

In de begroting van 2007 worden alle verbonden partijen apart besproken. Bij elke verbonden partij wordt ingegaan op het openbaar belang van die verbonden partij. Voor wat betreft de overige eisen merkt de Rekenkamer op, dat deze nog niet bij elke verbonden partij zijn opgenomen zoals vereist in de Financiële verordening.

Over de eis uit de Financiële verordening met betrekking tot de wijze/mate van deelneming wil de Rekenkamer het volgende opmerken. Het gaat bij verbonden partijen om partijen waarin de provincie zowel een bestuurlijk als financieel belang heeft. Onder de "wijze van participatie" wordt echter óf het bestuurlijk belang óf het financieel belang genoemd.

Voorbeelden:

Samenwerkingsverband Randstad

Openbaar belang

Het doel van het samenwerkingsverband is het bevorderen van een evenwichtige en dynamische ontwikkeling van het landsdeel west (waartoe Flevoland ook behoort) en in het bijzonder de randstad als een geheel van hoogwaardige stedelijke en landelijke milieus en versterking van de internationale concurrentiepositie van de randstad.

Veranderingen in de participatie

Geen.

Deelnemers

De provincies Flevoland, Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht, de gemeenten Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, en het Regionaal orgaan Amsterdam, Stadsregio Rotterdam, Stadsgewest Haaglanden 1995 en het Bestuur Regio Utrecht.

<u>Financiële gegevens</u>	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2003
<i>Eigen vermogen</i>	37.563	40.470	24.014
<i>Vreemd vermogen</i>	476.974	591.840	615.671
<i>Resultaat</i>	0	0	0

(pag. 106)

Commentaar Rekenkamer:

Niet alle eisen uit de Financiële Verordening van PS worden systematisch behandeld. In dit voorbeeld ontbreekt de vestigingsplaats en de wijze/mate van deelneming.

Stichting Landelijk Meldpunt Afvalstoffen, Den Haag

Openbaar belang

Via de LMA verkrijgt de provincie gegevens omtrent binnenlandse transporten van gevaarlijk afval, scheepsafval en bedrijfsafval met het oog op handhaving, beleid en vergunningverlening. Het doel van het LMA is om informatie te beheren en te verstrekken van deze transporten.

Wijze van participatie

In de Raad van Toezicht zijn alle provincies vertegenwoordigd. Eén van de GS-leden vertegenwoordigt de Provincie Flevoland.

Deelnemers

Alle provincies

<u>Financiële gegevens</u>	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2003
Eigen vermogen	3.935.000	2.413.000	2.629.000
Vreemd vermogen	1.165.000	605.000	421.000
Resultaat	-/-777.000	502.000	513.000

(pag. 106)

Commentaar Rekenkamer:

In het bovenstaande voorbeeld is grotendeels voldaan aan de eisen zoals gesteld in de Financiële verordening. Bij de wijze van participatie wordt echter alleen ingegaan op het bestuurlijk belang en niet op het financiële belang van de provincie bij deze verbonden partij. Overigens valt in dit voorbeeld het financiële resultaat op (-/- 777.000), dat niet wordt toegelicht. Eventuele beleidsvoornemens hieromtrent zijn niet bekend.

C. Waarom is dit belangrijk voor PS?

De paragraaf Verbonden partijen geeft PS onvoldoende informatie om kaders te kunnen stellen met betrekking tot de verbonden partijen. De kaders met betrekking tot verbonden partijen zijn van belang aangezien deze partijen kunnen bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen uit de programmabegroting.

D. Suggesties van de Rekenkamer aan PS

- Vraag GS per verbonden partij een visie in relatie tot de realisatie van de doelstellingen in de programma's op te nemen in de begroting.
- Vraag GS de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen op te nemen en te specificeren naar het betreffende begrotingsjaar.
- Vraag GS om per verbonden partij alle gegevens op te nemen, zoals vereist in de Financiële Verordening. Indien bepaalde informatie niet gewenst is, pas dan de Financiële Verordening aan.

REACTIE GEDEPUTEERDE STATEN

De Gedeputeerde Staten hebben binnen de, voorafgaand aan het onderzoek, afgesproken termijn geen bestuurlijke reactie gegeven in het kader van Bestuurlijk Wederhoor. Hierdoor is de bestuurlijke reactie niet in deze brief opgenomen; deze wordt door de Gedeputeerde Staten rechtstreeks naar de Provinciale Staten gestuurd. Derhalve is ook geen nawoord van de Randstedelijke Rekenkamer opgenomen.

Colofon

RANDSTEDELIJKE REKENKAMER

Randstedelijke Rekenkamer
Teleportboulevard 110
1043 EJ Amsterdam

020 – 58 18 585 TELEFOON

020 – 58 18 586 FAX

info@randstedelijke-rekenkamer.nl E-MAIL

www.randstedelijke-rekenkamer.nl INTERNET

Amsterdam

oktober 2006